

4
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. ΠΕΠ. III 63/1970

A.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

20-31/1/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κοινότητα) *Πηδασός*.....
(παλαιότερον ὄνομα: *Χόνιτσοι*), Ἐπαρχίας *Πηλίας*.....,
Νομοῦ *Μεσσηνίας*.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Παναγιώτης*
Παυλάκης..... ἐπάγγελμα *Διδάσκων*.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Πηδασός - Μεθώνης - Μεσσηνίας*
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... *5 μῆνας*.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Παναγιώτης Αἰμιλιόπουλος*.....

.....
ἡλικία *60 ἔτων* γραμματικαὶ γνώσεις *ἀπὸ φοίτης Σχολαρχείου*
..... τόπος καταγωγῆς *Πηδασός*.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ *Γεωργίου Μηνάνας* *ἔτη 60* *γραφικὰς ἀφελήμας* *ἐκ Πηδασού.*

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; *Δέν ὑπάρχον εἰδικαί διὰ*
σποράν τῶν δημητριακῶν καὶ βοσκήν ποιμνίων.

Ἐπὶ ἔτη αὗται χωρίζονται ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; *ἐνηλλάσσοντο μετὰ 1-3 ἔτη*.....

- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
εἰς φυσικὰ πρόσωπα.....

- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; *καὶ τὴν διατηρεῖ καὶ τὴν διανέμει, εἰς*
πυρολόγ. 1/2 δι' ἑκατέραν τῶν περιηλώσεων.....

- β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *Μέχρι τοῦ 1950 με ἀρμάρτες τὰς ἀσχολίας. Μετέπειτα με τὴν γεωργίαν καὶ εἶχαν ἐκκοίτην κτηνοτροφίαν.*
- 2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχνη) ασχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; *Ναὶ. ἀσχολοῦνται καὶ με τὴν γεωργίαν.*
- γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εις αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ με ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .....
Οἱ ἐπιφύτοι δὲν ἐνδυσκύντου νὰ ὀπῆσαν τειχηρικῶς.
- 2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...
Σέμπροι. ἡμέτεροι καλεῖται. ἢ ἀπαλαβάνοντες τὴν καλλιέργειαν καὶ νομὴν εἰς τὸν ὅτι ἐνδυσκύνουν νὰ καλῶν καὶ κτήματα.
- 3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εις χρήμα) ; *Εἰς εἶδος.*
- 4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; .....
.....
.....
- 5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; .....
Ο.ΧΙ
- 6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *δὲν μετέβαινον. ἀλλ' αὐτοὶ ἔσαν ἀπὸ τὰς λαοῦντες εἰς τὴν καλλιέργειαν. ὡς ἐπίσης καὶ κτήματα.*
- β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζῆδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .....
Ο.ΧΙ

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καυσίν: α) τῆς καλαμίας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

Μέχρι τοῦ 1928 ἀποκλειστικῶς με ζωϊκὴν κόπρον καὶ με καυσίν τῶν θηρῶν χόρτων. Ἀρχότερον διὰ καύματος χλόης (χλωρὰ λίπανσις) καὶ ἀπὸ τοῦ 1928 με χημικὰ λιπάσματα.

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... τὸ ἔτος 1928.

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... τὰ σιδηροῦν ἄροτρα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1935 καὶ αἱ μηχαναὶ τοῦ ἔτους 1955.

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατασκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... Ἀπὸ τοῦ 1935 ἔως 1940 διφύτρον ἀπὸ τοῦ πατέρα. Ἀπὸ τοῦ 1940 ἡ μονόφτερον διὰ τὰ ὄπλα τὰ τοῦ διφύτρον παρέμεινεν μέχρι τοῦ 1955 ὅτε καὶ ἐξέλειπεν.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1. Χειρολῆμα 4. Ἀν.ί..... 7. Σταβάρι 10. Κλειδί..
2. Στεφάνη 5. Ἐφ'ήνα... 8. Ἐτεφ'ήνη.....
3. Ἀγέροπόδα 6. Π.άθη... 9. μπροστὸ σταβάρο....

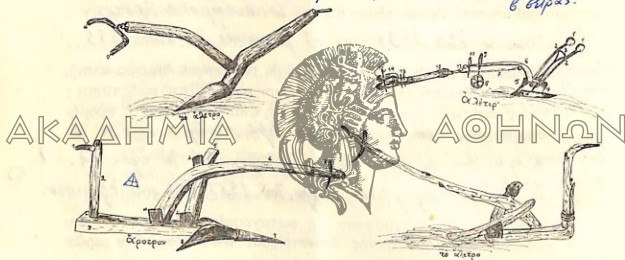

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1955.
- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... Ἀν. ἔχει. ἐξαχθεῖ. ἐξέλειπεν.

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). *Δεν εἰσῆχθη...*

5) Μηχανή ἀλωνισμού. *Από τὸ ἔτος 1960.....*

- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *οἱ γεωργοὶ, ἐκ τῶν ὁποίων καλεσμένοι οἱ ἀροστῆρες (ζυγάρι).* *Τὸ ξύλον τῶν ἀρότρων ἦτο ἐκ ἱτιάς, ἀγλάνων, πρίνου, ἐκ τῶν ἀγρίων ποδῶν καὶ ἦτο ἐκ ξύλων ἀγριελιάς, ἑλιάς.....*
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖα διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τῶν εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα; *ἦτο ὁμοίον μὲ τὸ κίωθι κριότρον, τὸς ε' αἰῶνα.*

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>Χειροζάβα</i>	6. <i>σταβάρι</i>	11. ....
2.	7. <i>κρηδί</i>	12. ....
3. <i>ἀγρίοποδος</i>	8. <i>φτερά</i>	13. ....
4. <i>εὐφῆναι</i>	9. <i>ὑνί</i>	14. ....
5. <i>εἰσῆχθη</i>	10.	15. ....

(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

ἦτο ὅμοιον πρὸς τὸ κατωτέρω χριζιζρόν.....

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ἦτο ὡς τοῦ ἀριζρό
ἀρότρου τῆς β' περιόδου ἐν ἀρχῇ 4. σικονιτομένην.

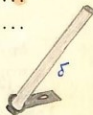
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου, ὡς κατωτέρω

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαΐ κλπ.).....

α). πριόνι..... β). φριζέλι..... γ). ἀρνάρι.....

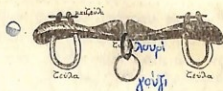
δ). ἐτενοβέκελαρνο.....

- 8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Μέχρι τοῦ 1940. βόες, ἵπποι, ἄνοι. Μέχρι 1950 βόες, ἵπποι. Από 1950 καὶ μετὰ μόνον ἵπποι.*
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; *Μέχρι τοῦ 1945. δύο ζῶα, μετὰ τοῦ 1945. ἓν...*
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μετὰ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; *ἦτο. ἀναγκαῖος. ὁ ζυγός...*

ζυγός ἀπὸ εἰδεργίνο ἀλλέτρι καὶ δύο ὁδοκαρῶν...

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). *Ὁ ἀνωτέρω ζυγός ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὸν πλῆθος βοῶν. Ἀπὸ τὸν ζυγὸν ἵππων ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ παρακάτω ζυγός.*

α) ζυγός ἐκ χοινίου. β) λουρί. γ) λοῦρα.

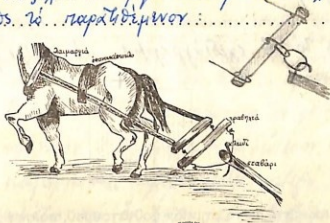
- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *ἴδε ἀνωτέρω. ἀπαίντεται.*

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *Ἀπὸ τὴν ἐγκομὴν τοῦ μέσου τοῦ ζυγοῦ ἐδένοντο τὰ λουριά (ἦσαν ταῦτα μέχρι τοῦ 1935 ἀπὸ χιδοτόμαρα, ἀργόμανα ἐκ χοινίων) καὶ ἐφέροντο πρὸς τὸ γούρι (ζυγίον ἢ ἀντράν, ἀντράν) ἢ πρὸς τὸ κρεῖστον τῶν ἐκκαρπίων.*
- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; *Ἀπὸ τοῦ 1945.*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον; .....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον. *Ἡ σκευὴ ὁμοιάζει μὲ τὴν κατωτέρω ἐικονισθεμένην, ἐκτὸς τοῦ τραβιχτοῦ καὶ ἀποκρίνεται ἐξ ενός μόνου ξύλου καὶ φέρει εἰς τὸ μέσον τὸν χοῦρι καὶ χοῦρι. ὡς τὸ παρατηρούμενον.*

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. *Ὁργωνε ἄνδρας, ἰδιοκτήτης ἢ μὴ εἰς ἀμοιβήν εἰς χρῆμα. τὸ αὐτὸ καὶ σήμερον συμβαίνει.*

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν). *Πρῶτα προσαρμόζονται αἱ σκευαὶ καὶ τελευταῖα τελευταῖα προστίθενται καὶ τὸ ἄροτρον εἰς τὴν συνδέεσιν χοῦρι καὶ κρυδίου.*

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. *κατὰ τὸν ἴδιον ὡς ἀνωτέρω τρόπον.*

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία). *Μὲ σχοινί δεμένο εἰς τὰ κέρατα τῶν βοδιῶν, ἢ εἰς δύο βόδια εἰς τὸ ξυλοπικὸν ἐκείνου. ἢ εἰς ἑπτα ἢ πλεον ὁμοίως μὲ δύο χαλινάρια ἐκ τοῦ εὐράτου αὐτῶν.*

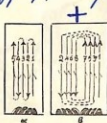

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακάς (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ὡς τὸ αὐτὸ κατωτέρω α. σχεδιάγραμμα με ἄλλοι
δύο...

- ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

ὡς τὸ β. σχεδιάγραμμα με ἄλλοι μονόφτερο...

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (σηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμιες, σιαστές, μεσθράδες κ.λ.π.) ;

γεγένητο καὶ γίνεται με σποριές...

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; με αὐλακιάν ;
με αὐλακιάν.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῶνται ἄροτρον ;

Πάντοτε χρησιμοποιεῖται καὶ ἔχρησιμο-

ποιεῖται τὸ ἄροτρον.

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Πλαγίως.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. *εἰς σίτον, κριθὴν, ἕρπιν.*.....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Διὰ τῶν σίτου, κριθῶν, ἕρπιν, τὰ πρῶτα ὀργώματα μετὰ τὰ πρωτοβρόχια τοῦ φθινοπώρου, καὶ μετὰ παρέλκειν. 2-5 ἐβδομίδων τὸ δεύτερον καὶ τρίτον. Διὰ τὰ καλαμπόκια παρεμβάλλεται μετὰ τῶν ἀνωτέρω ὀργωμάτων καὶ ἐν τῷ τῷ "δισβόλῃ".*.....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

τῷ α' : τὸ ὀργῶμα, τὸ δισβόλι, τὸ ἀνέκωμα.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν οἷα ἢ ἄλλο δημητριακόν....

εὐνόμως ἐν ἔτος. Περιεσώματα ἂν ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἄγροι.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *ἴδε ἀπάντησιν. 1^η ὡς ἀνω. ἑρμηνεύει.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; .....

τὸ "ἀνέκωμα" .. ἐξ ὑψοῦς ὑψόμετος καὶ ὁ "ντορβας" ἐκ χονδροειροῦ ὑψοῦς, ἐκ τριχῶν μιδῶν......

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργῶμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; . *Μὲ τριγωνικὴν* .....

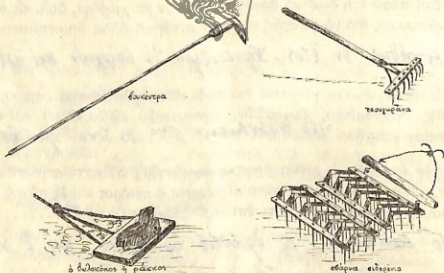
ἀμφίρηναν... προσκροσμένην μετὰ τὴν καρμυγὴν... ἐπὶ τὴν βουκέντραν... ἢ τὴν βίτταν (διὰ ἵππου).

..... *βουκέντρα* ..... *βίττα* .....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); *Γίνεται... ἐκαστοκατμήν... μετὰ ἄλγαν... ἢ... ἐβάρνισμα (μετὰ σελίνου ἢ σιδηρῶν ἐβάρων).*...

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μετὰ σκαλίδαν, τσαπλὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων)

Οἱ ἄκρες τῶν βάρων καὶ δὲν ἀρχίζουσιν ἐπὶ τῇ μετὰ ἄλγαν ἢ ἐβάρνισμα ὡς ἡ ἐπικρουμένη τσάπα ἐν σελίδι 11.

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) . *Τὸ ἐνέ-
μμεα τῶν κήπων γίνεται μὲ ἐπιμαχῶνα .*

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

*τὸν θουδοῦν ὁ δέμψον τὸ ψῶν καὶ εὐρει τὴν εὐάριαν
("εὐαρνιάς") καὶ ὁ σκάπλων τὰς μὲ ἀργαδικὰς ἀκέραι.*

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου

εἶδους .
ἀν ἐγένετο πρὸ καλλιέργειας ὀσπρίων .

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. ....

*ἐκαλλιεργοῦντο τὰ "παχόκρεα", ἀχονάκρεα καὶ αἱ
ζεραιῶνες διὰ βίκου, τριφύλλου δὲν ἐκαλλιεργοῦν .*

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
καὶ ἄλλως. ....

ἐφυσπένοντο ἀπὸ τοῦ 1930 εἰς αὐλάκια, ὡς καὶ εὐμφοί .

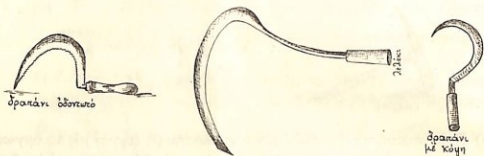
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α.' Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) ἔσφιγγον καὶ
 θρίβονται καὶ σήκων με δρεπάνι ἀδελφωτῆς
 ἄγως... ὡς... ἡ κατωτέρω ἀριστερὰ εἰκονιζόμενα...

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
 ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
 σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ.....ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο
 (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν
 ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) μέχρι τοῦ 1950

ἐσφίγγοντ' ἢ δρεπάνια.
 μάλιστα με τῶν
 νεώτερων εἰκονιζόμενα
 « κοσιὰν ».

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
 λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

Ἡ... κόψη... ὡς... κοσιὰς... εἶναι... ὁμαλή.

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του; (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
 γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

Ὁ... σιδηροῦς... σκελετός... εἶναι... ἔχει... ἰσοκύβητον... ἔκτορα...
 ἢ... χειρολαβὴ... τοῦ... ἀπὸ... περιβλήτου... τοῦ... σιδηροῦς... σκελετοῦ.

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *τὰ δρεπάνια ἐποίησαν καὶ οἱ σιδεργοὶ ἀπέβαλ-
ων... κομῶν... προήρχοντο ἐκ τοῦ ἐμπορίου.....*
- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Ὁ θερισμὸς... ὡν... δὲν ἐρίαν...
μὲν... ἀνέκαθεν... εἰς... ὡν... δρεπανῶν.....*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ. *εἰς 0,20-0,40 μ. ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, ἀνέμους καὶ ὕψος αὐτῶν.*
- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *δὲν ἀποκόβονται εἰς αὐτὸς τῶν στάχων.*
- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξιές, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; *οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ 3-4 χερόβολα καὶ κομμάτια ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἰς ἀγκυρῆς.....*
- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *οἱ στάχυες τοποθετοῦνται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν.*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ....

Καὶ ὅταν δὲ κακοῦνται ἀγκαλιές. ....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; .....

Θερίζουν ἄνδρες καὶ γυναῖκες μένοντες
ἐν χωρίῳ. ....

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀπόκοπην (ξεκαπής). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή, εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχής φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραδέσαστε με τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). ....

Ἡμερομίσθιον μετὰ παροχής φαγητοῦ εἰς εἶδος μετὰ
ἐνὸς 1960, μετὰπαῖτα εἰς χρῆμα ἢ εἶδος.
Παρέχειτο καὶ παρέχειται φαγητὸν ἀπὸ τοῦ
εργαζομένου. ....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

Εἰς τὰς χεῖρας τοῦ γέροντος, πρὸς χεῖρας χερμάκων
ἐν κατὰ τὸν χειρῶν, ἰδίᾳ, γυναικέων. ....
Ἄν. περιεβάλλοντο εἰς τὴν μέσην τῶν τῶν. ....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ἐπὶ τῆς δὲν ἀρχίζον τὸν θερισμὸν ἡμέραν
τρίτην.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

Παλαιόν, πρὸ τοῦ 1940, ἔτραγουδούσαν τὰ κοινὰ
μῖνα. εἰς τὸν μηνὸν ὑπερβόσκ. Ἀργύριον τοῦ
1940. τραγουδοῦν. εἰς φερὰ τραγούδια.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποῦ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον ἢ ἡμέραν τῆς τοῦ χωραφιοῦ ἀθήριστον. εἰς
τὸ ἔτος με τοὺς στάχους αὐτοὺς κατασκευάζουν σταυρὸν εἰς
κυκλικὸν πλάγιον καὶ τὸν ἀφήνουν. εἰς τὸ εἰκονοστάσι μέχρι
τοῦ ὑπομένει σπορῶν τὸν καρπὸν τοῦ σταχυῦν. αὐτὸν
καταβιβάζουν με τὸν σπόρον. ἡμερῶν τοῦ ὁρίον, ἡμέραν
καρπῶν τοῦ ὁρίον τοῦ ὑπομένει τοῦ ὑπομένει, καμνίζον
εἰς μανδύων ἐνὶ τῷ εἶναι εἰς τὸν τεκμηρίων πρὸς
ἐργασίαν καὶ περιττὴν ὑπόμειν με τὸν σπόρον.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχυῶν.

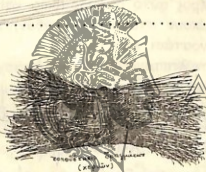
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχυῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερος ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

τὰ δέσιμον τῶν σταχυῶν γίνεται τὴν τρίτην
ἡμέραν ἐπὶ ἡλιοφάνειαν ἀποκοπέντων τῶν σταχυῶν.

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χειρίες, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἀφροδισιῶντες ἄνδρες. τὴν ἀριστερὰν χεῖρα 10-15.
ἀγκυρῶν καὶ ἐκράδην γ' αὐτὴν ἐκράδην τὴν
καρμένην. "χειρὰριον". ταῦτα ἐδέοντο μὲ χεῖρας
καρμῆς ἐκράδην δέοντες καὶ καρμῆς
"δεμάτια" ὡς τὸ ἀφροδισιῶντες.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

ταῖς "χειρὰριον" ἐτοποθετοῦντο καὶ ἐκαθεύδοντο.
καρμῆς ἐπὶ τὸν ἀγρὸν ἐπὶ 10-10 ἢ 12-12 συνεκεντρώνοντο
πρὸς τὴν ἐκράδην τὴν ἀφροδισιῶντες. ταῖς
καρμῆς καὶ χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἀφροδισιῶντες.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς... *Η. καλλιέργεια.
των... καλλιέργειαν... ἀρχὴν τοῦ 1930. Γίνεται ἐν
καλλιέργειᾳ... ἡ... μετὰ τοῦ φθινοπρωτοῦ. ἔρχεται.
"πρωτοβόρην" καὶ ἡ... ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου - 10 Φεβρουαρίου.*

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. *Η. ἐξαγωγή των... μὲ σκαπάνην...
καὶ ἄροτρον... ὡς ἡ ἐκκοπή... ἐξίστην... ἐξίστη
11. τοῦ παρόντος καὶ εἰς μὲλλον... μὲ μόνον
ἐξίστην... ἄροτρον.*

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλο, βίκον). Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *Ἐσυνήθηται καὶ
ἐκκοπὴν... ἡ διατροφή... μὲ ξηρὰ χόρτα... ταῦτα...
ἐκκοπὴν... ὡς... ξηρὰ χόρτα... ἐκκοπὴν...
ξηρὰντο, ἐδίδοντο εἰς μπάλλας (δρόσωνια παραμυ-
χάριον) καὶ ἀποθηκεύοντο εἰς τοὺς αὐτῶν.*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ά.). *Μέχρι τοῦ 1950 μὲ δρέπανα καὶ ρόλα μὲ.
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας)... καὶ εἰς.
Πρὸ τοῦ 1950 ἐθερίζετο καὶ δι' ἐκτριβέως...
ταῦτα... εἰς... ἔχον...*

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Καὶ τὸν διεκρίνον ὡς χάρου γυνὴναι.
 αὐτὸ εἰς. εὐρύς. Μὲν τὴν ἀποκρίναν τῆς θυγατρὸς
 ὡς. χερσὶν. μὲ. διεκρίνον. καὶ. ἀπὸ. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 ἐκείνῃ. θυγατρὸς. θυγατρὸς. θυγατρὸς. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς.
 ΚΑΘΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Τὸ. χερσὶν. μὲ. διεκρίνον. καὶ. ἀπὸ. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς.
 Μὲν. τὴν. ἀποκρίναν. τῆς. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς.
 ΚΑΘΩΝΙΣΜΟΣ

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος οὗ τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνίστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησός; α. χωρὶς. τοποθέτησός. α. χωρὶς. τοποθέτησός.

Τὸ. χερσὶν. μὲ. διεκρίνον. καὶ. ἀπὸ. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς.
 Μὲν. τὴν. ἀποκρίναν. τῆς. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς.
 ΚΑΘΩΝΙΣΜΟΣ

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; ....

Τὸ. χερσὶν. μὲ. διεκρίνον. καὶ. ἀπὸ. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς.
 Μὲν. τὴν. ἀποκρίναν. τῆς. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς.
 ΚΑΘΩΝΙΣΜΟΣ

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; ....

Τὸ. χερσὶν. μὲ. διεκρίνον. καὶ. ἀπὸ. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς.
 Μὲν. τὴν. ἀποκρίναν. τῆς. θυγατρὸς. θυγατρὸς.
 εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς. εἰς. εὐρύς.
 ΚΑΘΩΝΙΣΜΟΣ

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ... *τὰ ἀλώνια*
ἦσαν κυρίως ἑξωτερικά...

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; ... *Ὁ ἀγωνισμὸς*
ἀρχίζειν ἀπὸ 20^{ης} Ιουλίου μέχρι 20^{ης} Ιουλίου. ἤμηνον
διὰ τῶν αγωνιστικῶν μηχανῶν ἀρχίζει τὸν Ιούλιον.
- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) ... *Ὁ... ἦσαν χωματάλωνοι,*

πρὶν ἐνός... πού... ἦτο ἀποκατεσκευασμένοι. Εἰς τὰ κέντρα

τοῦ κέντρου τοῦ ὑπάρχον κατεσκευασμένος ξύλινος πάσσαλος
κατεσκευασμένος "δύτης"

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). ... *Μέχρι τοῦ 1950 τὴν προηγουμένην τοῦ ἀγω-*
νισμοῦ καὶ κατὰ τοὺς ἀπογευματινὰς ὥρας ἐπηρερίζετο τὸ
δάπεδον τῶν χωματάλωνων διὰ κόπρον βοῶν.

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

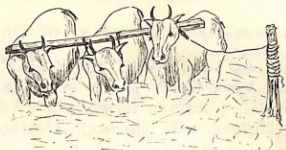
Ὁ ἀγωνισμὸς εἶναι ἀρχίζειν ἡμέραν Τρίτην.

Ἡ ἡμέρα Τρίτην... ἀρχίζειν... εἰς ὅλας τὰς ἑσπερας.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Ἡ τοποθέτησις τῶν χειμαριῶν γίνεται μετὰ τῶν ἀρχῶν.
 τῶν γὰρ τῶν κέντρων τῶν ἄκρων καὶ τῶν τῶν ἐξέλιξις
 εἶναι εἰς τὴν ἐπιφανείαν, καὶ ἀποκόλλεται τὰ δερμάτινα.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
 ῆσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

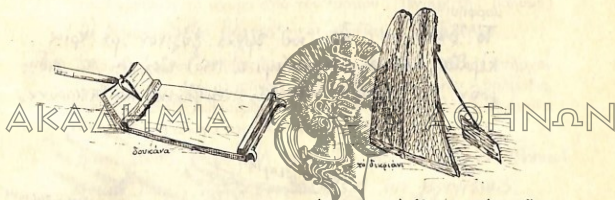
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νισμοῦ ἐξελίξις στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερός,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκαταστῶν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. ....

τὰ αὐτὰ τῶν ἄνω... ἐξέλιξις... καὶ... ἐξέλιξις... ἡμῶν... τῶν...
 ἐξέλιξις... ἐξέλιξις... ἀπὸ τῶν... ἐξέλιξις... ἐξέλιξις... (ἐξέλιξις)...
 τῶν... ἐξέλιξις... ἀπὸ τῶν... ἐξέλιξις... ἐξέλιξις... ἐξέλιξις... ἐξέλιξις...
 ἐξέλιξις... ἐξέλιξις... ἐξέλιξις... ἐξέλιξις... ἐξέλιξις... ἐξέλιξις... ἐξέλιξις...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειᾶς,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνισμοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειᾶς περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

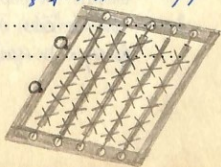
τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Οἱ βόες. ἔργον
 ζυγόν. ὡ. ἄκρον. ὡ. ἐκείν. ἐνὶ νύκτι. διὰ κρηδίων. ἐκ. τῶς. ἐκείνης
 ἀκμῆς. ὡ. ἐκείνων. τοῦ ἐπιγέροῦ. Οἱ ἵπποι. ἔργον. λαίμαρτες
 ἐκ. ἐκείνων. ἐκχυρτισμέναι. τῇ βοῦδαίᾳ. κρηδίων. ἐκ. καμαριῶν
 κατὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς πόλεως. ὡ. ἐκείνην. ζῶον. ἤρχετο. ἐξωτερικῶς.

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνιου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχυῶν διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουλκᾶνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυσμένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχυῶν τούτων; .....

Ὁ ἡλωνισμὸς μέχρι τοῦ 1950. ἐγένετο καὶ διὰ βοῶν. ἐκείνων
 ἐβάρυναν. Αὐτοὶ ἦτο. ἔχοντες. σφαίριον. γέροντα. παράκληλα
 περιφερόμενα (κινούμενα). κινιόρικα. ἔχοντα. ἔχοντα. καρφιά.

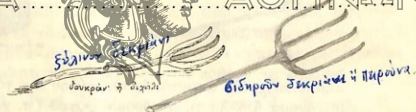
- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

Ὁ ἀλωνισμὸς ἀρχίζει τὴν 8^η πρωΐνῃ καὶ τὴν 4^η ἀπογευματινῇ. Τερματίζεται τὴν 12^η μεσημέριον, ἐκτὸς τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ἐργατοῦ. Διὰ τὴν ἐπομένην δὲν εἶχε ἀέραν καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν.

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): .....

Τὸ "δοκράνι" ἦτο καὶ ἀρχικὸν ξύλινον μὲ τρία κεφάλια καὶ ἀργύρεον (ὡς τὸ 1950). Εἰς τὴν 2^η δεκάτην μὲ τέσσαρα κεφάλια ἀνακατασκευάσθη καὶ "πειρούνα".

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ; .....

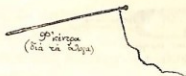
Συνεχῶς γίνεσθαι τοῦτο ὑπὸ ἐνὸς ἢ πολλῶν γεωργῶν μέχρι πέρας τοῦ ἀλωνισμοῦ δι' ἐκείτων ἦσαν ἀποδοχὰς εἰς γεωργούς.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' ἐκέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). .....

Διά τὸν βούον ἦτο ἡ "βουκέντρα" μὲ 2.4 μ. μῆκος, ὡς ἡ ἀριστερὰ ἐν εἰκόνι 23, καὶ εἰς τὴν ἡμῶν ἡ "βίτσα" ὡς ἡ δεξιὰ.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἡλωνίζοντο καθ' ἡμέραν. *Μία. ἑφτάς. ἡμιχίλιο. ἕως μίαν ἡμέραν. καὶ ἡμιμέραν. 50 ἡμέρια. ἐνὰ ἔν. ῥωσόν. καὶ μέχρι 150. ἡ. ἑφτάς. ἄλλοι. ἐν. ἔχον. εἰδικὴν. ὀνομασίαν.*

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνησθῶν διὰ τὰ ἀποχωρισθῶν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (Ἐν Κρήτῃ: μάλαμα) *οἱ. ἡμιχίλιοι. ῥόδια. ὀνομαζοῦνται. "λεῖωμα. ....*
- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλῷ: βαλμάδες, δηλ. ποσπληνίδες, καλούμενοι ἀλωνασταὶ καὶ ἀγωνιάτες) οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν. *καὶ ὁ. ἴδιος. ὁ. γεωργός. μόνος. ἔν. καὶ με' ἄλλων. ἑταίρων. ἔχοντες. ὕπαις. ἡμιβοσκούντες. με' τοὺς γεωργούς. .... "δανεικαρίας. ....*

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με' ζῶα καὶ με' ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους; π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με' χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με' ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

*Εἰς μικρὰν. ποσότητα. δηληριακῶν. ἰδία. κρητῆς. ἐξέ-
ντα. ὁ. χωριερός. τοῦ καρποῦ. με' κόπανον. ἢ. διὰ. τοὺς. ῥόδια
ἐπὶ κοπίνων*

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο; ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο; πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; .....

*Ὁ. κόπανος. ἦτο. ἐξ. ἐλαφροῦ. ξύλου, συνήθως. ἐκ. γαύκης,
μῆκος. 0,30 μ. καὶ. πάχος. 0,04 μ.*

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.). *Τὸ κοπάνισμα ἐγένετο ἐπὶ τῇ ἀμύνι... ἢ καὶ ἀπὸ ἐκείων... ξύδραν ἐδριεμφρένον ἡμῶν τοῦ ἁλωνίου.*
 Ἐγένετο χρήσις τῷ κοπάνῳ μόνον ἰδίως διὰ κριθῶν, καὶ μάλιστα διὰ μικρὰν ποσότητα.

κοπανοὶ στρογγυλοί

ξύλο καμυλωτό διὰ τὸ καθεύεσθαι μικροῦ στρογγυλοῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; .....

Τὸ κοπάνισμα ἐγένετο μόνον ἀπὸ τῶν προσώπων-μελῶν τῆς οἰκογενείας. .....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. *Οἱ ἐκφυλάττονται.*

*ὡροί. εἶχον. ἐχῆμα. ἐπὶ τῆς. καὶ οἱ μαργαί. τῶν. ἤνωσαν. εἰς. ἐπὶ
τῆ. βουδία. τοῦ. φῶταριον. τὸ. πῶ. ἔχον. εἰς. τὸ. ἐν.
τῆ. ἐκφύλαττον. παρόντος. ἐκφυλάττονται.*

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φυτῶρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... *Πρὸς. ἀποχωρίζον.*

τῶν. γυφῶν. ἀχύρων. ἀνεμίζον. τὸν. σωρόν. με. τῶ. γυφῶρι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
Λιχνᾶ. ἄνδρας.

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

*Ἐπὶ. τῶ. ἀφαιρῶμενον. εἶται. πῆλτον. καὶ. με. ἀφαιρῶμενον.
τεμάχια. ἐκτύλων. καρπῶμα. ἐκτύλων. τῶ. τῶ.
ἀφαιρῶ. γυναῖκα, τῶ. βουδία. ἀφαιρῶμενον. ἐκ. δένδρα. τῶ.
κατακλάντας. τῶ. ἐκτύπων. τῶ. ὀνομάζεται. λαχάνισμα.*

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμά καί καρπολώνεμα)* διὰ ποῖα δημητριακά συν-
 ηθίζεται τοῦτο . . . *ἀν. . . ἔχενε. ἐνὶ γρο. ἐλκόνεμα. τῶν . . .*
« ἐκινώτων . . . διότι ταῦτα ἔφυλάσσοντο . . . πρὸς διατροφὴν
τῶν . . . θυνίδων . . .

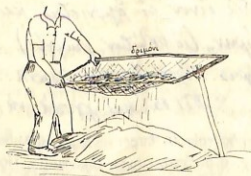
- 6) Ἄφου διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; . . . .

Ἐπειδὴ καὶ πάλι τὸ « λιχνίσμα » παραμένουν χονδρὰ τεμάχια ἐκ τῶν
ἢ ἐπὶ τοῖς ὑψηλοτέροις, ταῦτα ἀποχωρίζονται τῶν ἐποχῶν . . . πού
πηγαίνουν τῶν ἐπιτάκτων . . . εἰ γὰρ καὶ δὲν μύχο . . . δι' ἄλλοις καί μιν.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθραν, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; τὰ ἔμυρον τῶ βαυδαῖς πλεκτῶν ἐκ...
 ράβδων καὶ χαλκῶν (καὶ χαλκῶν) μετὰ ἔργον εἰς τὴν...
 ὑψηλότητα. ἐντὸς ὧς ἐκτός τοῦ χωρίου, ὅπου ὑπῆρχεν καὶ ἡ ἀνάστασις

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Μετὰ τὸ ἔμυρον...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,

τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..
 Ἐξόθεν ἀπὸ τῆς εἰς τὴν ἐκείνη 15, ἐρῶντα 67...

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα της ; ποῦ φυλάσσεται.

πρὸς ποῖον σκῆπτρον καὶ ἐπὶ ποσόν χρόνον ; ...
 ὅπως ὡς ἀνὰ τὴν εἰς τὴν ἐκείνην ἐκείνην...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀνάμνημα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκρίes, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Φωτιά ἀνάπτεται μόνον τὴν ἑσπέραν τῆς 23 Ἰουνίου,
 παραμονὴν « Τ' ἁ' Ἰαννου τοῦ Ριζανῆ »

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

ἀνάπτεται μετὰ τὴν δύειν τοῦ ἡλίου εἰς μικρὸν
 παράστημα τοῦ χωρίου, ἐξυμπεριωριστὸς τὴν προεξέχον
 καὶ παραμονὴν ποικλὸν ἀλάμων.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....
..έν. έχι. ειδικόν. τι. όνομα.

β'. 1) Ποιοι άνάπτουν την πυράν· παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος ; ...
..των φωτιών. ανάπτουν. ήλικιωμένοι.

2) Ποίος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, άπό ποιον μέρος ; .....
..τα. χρησιμοποιούμενα. ξύλα, θάμνους, ή. και. άχυρα. τα
φέρουν. από. των. άφοχόρους. των. οικιών. ή. άχυρώνων. και. παιδιά.

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)
..Η. συγκέντρωσις. γίνεται. άνευ. ειδικής. προσκλήσεως.
Οι. επιθυμούντες. να. παρευθύν. προσέρχονται. αυθόρμητως,
πρωτίως. όθεν. έως. άπρος. του. θάμνατος. ως. πυράς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποίαι αί συνήθειαι εις κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι επικλήσεις, ξόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα .....

Μόνον. άκρόατα. χαρβάντα. χώρων, ή. διαρκούντων
ειδικών.

2) Πηδήματα, χοροί γύρω άπό την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

Οι. νέοι, αι. νέαι, και. παιδιά. ή. και. μερόκοποι.
άκρόα. χορεύουν. γύρω. υπό. την. πυράν. και. από
κειρός. εις. κειρόν. περιρριδούν. ταύτην.

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρᾶς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

Ἐν τῇ... τῶν διαφόρων... ζύμων, θάμνων... καὶ... ἄχνην...
(ὡς ἀπομεινάντων εἰς τοὺς ἄχνην...)
καίονται... καὶ...
καίονται... ἔχουσιν... μαζεύει... παίζει...

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) ....

Ἰούδα

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΒΙΟΥ.

Α' ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΩΝ

Τὰ γεωργικά κτήματα πρὸ τοῦ ἔτους 1920 ἀνῆκον, ὡς καὶ σήμερον εἰς φυσικά πρόσωπα. Τὰ πλείστα τούτων ἐκαλλιερχοῦντο καὶ καλλιεργοῦνται μὲ ἀμπέλους, σταφυδιὰς καὶ ἐλαιοῦς. Οἱ ἄγροί πρὸς καλλιέργειαν δημητριακῶν ἔχουσιν ἡμέτερον γαστρονομικὴν κατὰ τὴν ἑκδοτικὴν τοῦτον ἀποδίδει τὸ γεγονός ὅτι, πρὸς τὸ ἡμέτερος ἐκ τῶν ὑφιστάμενων (80) οικογενειῶν τῷ χωρίῳ, προσκομίζονται τὸν εἶλον ἢ τὸ ἄλευρον ἐκ τοῦ ἑμπορίου. Οἱ ὑπάρχοντες ἄγροί, παραϊούμενοι καὶ σήμερον, ἐνηγάγεσθαι διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καὶ διὰ τὴν βοσκὴν ποιρνίων, κατὰ χρονικά διαστήματα 1-3 ἔτων, γὰρ ὑπαρχόντων χωριστῶν τοιούτων δι' ἐκτέλεσιν τῶν χρήσεων.

Ἡ πατρικὴ παρουσία παρέμενεν καὶ παραμένει συχνάνθρωπεν καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν

τέκνων, μέχρι θανάτου του πατρός, ή διενεί-
μιτο και διανεμήται εις τα τέκνα μετά τον γάμον
των, από του θανάτου του πατρός, εις ποσότην $\frac{1}{2}$
κατά περίπτωση.

Οι κάτοικοι μέχρι του έτους 1950 ηχο-
λοῦντο με την γεωργίαν και την κτηνοτροφίαν,
μετέπειτα δε κυρίως με την γεωργίαν και με όλι-
γη οικοδομικη κτηνοτροφίαν, κατόπιντων μόνον
της ανάγκης της οικογενείας εις γάλα και τυρόν.
Καί οι βούτχοι εργάζονται εν παρέργω με την
γεωργίαν.

Οι επιτήδεες δέν ενδιαφέρονται να υπηρξαν
τοιφάκια, οὔτε και δούχοι, διά την καλλιέργειαν
των κλημάτων των φυσικῶν προσώπων.

Οι νέοι και αι νέαι δέν μετέβαινον ἀλλοχού
πρός ανεύρεσιν εργασίας, διότι απεργοφώντο διά την
καλλιέργειαν των εντοπιων κλημάτων.

Η λίπανσις των αγρών μέχρι του έτους 1928 εγένετο
αποκλειστικῶς διά ζωτικῶς κόπρου και καύσεως
των ζηρῶν χόρτων. Αργότερον εγένετο και διά χλω-

της Απένεως (κυρίως βίαν) και χημικών Απαισιμάτων

Τό έτος 1935 εχρησιμοποήθη, τό πρώτον, τό ειδηρούν άροτρον και τό έτος 1955 αι γεωργικαι εκαιπτικαι μηχαναι (φρέσαι), τύπου AGRIA.

Τό ειδηρούν άροτρον από τό 1935 - 1940 ήτο δίφτερο δι άροστράειν όλων των έδαφών, από δε τω έτει 1940 εισήχθη τό μονόφτερο διά τα όμαλά και εύκοχοκαλλιέρντα έδαφη. Αίφτερα παρέειναν όλιστα, διά τα βατώδη και πελώδη έδαφη, ότε από τό έτος 1955 εεξήμην τεταίως, τά ειδηρού άροτρα επρομηδύνοντο και προμηδύνονται οι γεωργοί εκ του εμπορίου, και επιδιορθώνουν ταυτα εις τους ειδηρουργούς, άλλότε ονομαζομένους "ρίφτες".

Τρακτέρ διά τήν άροστράειν των άγρων εισήχθη από τό έτος 1955.

Μηχανή δεριεμού και δεείματος έλαίων δέν έχει εισέλθ ειςαχθή, δεδομένου ότι ή καλλιέργεια των δημητριακών τελεται εις μικράν κλίμακα.

Μηχανή άμυνιέμου εισήχθη τό έτος 1960 και ήτο της Ένώσεως Γεωργικών Συναιτεριεμών Πολίας.

Τό ξύλινον ἄροτρον κατεσκευάζετο ἐκ τῶν ἰδίῳ
τῶν γεωργῶν ἐκ ξύλου ἱτιάς, πλατάνου, πρίνου, ἐκτός
τοῦ μέρους "ἀλετροπόδα" ποῦ κατεσκευάζετο ἐκ
εὐκροτίτου ξύλου, ἀγριελιάς ἢ ἐλιάς. Τό ἐνὶ τοῦ
ξύλινου ἄροτρον ἦτο μιάς μορφῆς, ὡς τὸ ἀριστερὸν
εἰκονιζόμενον ἐν τῇ εἰκίδι 5 τοῦ ἐρωτηματολογίου.
δι' ἧς τὰ εἶδη χωραφιών. Ἡ σπάδα ἦτο ὡς τοῦ
κάτωθεν ἀριστερά εἰκονιζόμενου ἄροτρον ἐν τῇ εἰκίδι
4 τοῦ ἐρωτηματολογίου. Χρησιμοποιούμενα ἐργαλεῖα
διὰ τὴν κατεσκευὴν τοῦ ἄροτρον ἦσαν τὸ πριόνι, τὸ
ἔριθρι (ἐρίδα), τὸ ἄρνιξ καὶ τὸ στένοκέταρνο.

Μέχρι τοῦ ἔτους 1940 ὡς πῶς διὰ τὸ ὄργανον
ἐχρησιμοποιούντο οἱ βόες, οἱ ἵπποι καὶ οἱ ὄνοι. Ἀπὸ
τοῦ ἔτους 1940 - 1950 οἱ βόες καὶ ἵπποι. Ἀπὸ δὲ
τοῦ ἔτους 1950 καὶ μετέπειτα μόνον οἱ ἵπποι. Μέχρι
τοῦ ἔτους 1945 ἐχρησιμοποιούντο δύο πῶς καὶ ἀρχό-
τερον ἓν. Διὰ τὰ δύο πῶς ἦτο ἀπαραίτητος ὁ ζυγός.
Ὁ ζυγός τῶν βῶων ἦτο ὡς ὁ εἰκονιζόμενος δεξιὰ ξύ-
λινος τῆς εἰκίδος 6 τοῦ ἐρωτηματολογίου. Οἱ ὀνομα-
σίαι τῶν μέρων τοῦ ἦσαν οἱ αὐταὶ τοῦ ἐρωτηματολογίου.

Εἰς τὴν ἐγκομὴν τοῦ μέσου τοῦ ἐδένοντο τὰ λουριά,
τὰ δεσφὰς μέχρι τοῦ ἔτους 1935 κατεσκευάζοντο ἐκ
δερμάτων ζώων (ἰδίως "γιδολόμαρα"), κατόπιν δὲ ἐκ
χοινοδρῶν εἰσινίων (τριχιῶν). Εἰς τὸ ἄκρον τῶν
τὰ λουριά εἶχον προσηρμοσμένην κυκλικὴν δτεφάνην
ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου, καλουμένην "γούτζι", ἣν οἱ
ἐχρησίμευον διὰ τὴν σύνδεσιν μετὰ τοῦ κλειδίου
τοῦ σταβαρίου τοῦ ἀρόστου. Τὸ εἰσινί οὐδυνήσεως
τῶν βῶν κατὰ τὸ ἔργον προσεδένετο εἰς τὰ ἐξω-
τερικὰ κέρατα αὐτῶν καὶ τὸ ἄλλο ἄκρον αὐτῶν
εἰς τὴν χειρολαβὰ τοῦ ἀρόστου.

Ὁ γούτζος διὰ τοὺς δύο ἵππους ἦτο διάφορος
τοῦ λοιπού των βῶν. Ἀπετέλειτο ἐκ κυλινδρικοῦ
ξύλου μήκους 1,40 μ. περίπου, διαμέτρου 0,10 μ.,
τοποθετούμενος κατωτέρω τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν
τῶν ἵππων καὶ προσεδένετο ἐκ τῶν λουραριῶν τῶν
διὰ εἰσινίων. Εἶχεν καὶ οὗτος λουριά καὶ γούτζι,
ὅχι ὅμως ξύλας καὶ μυτερά. Οἱ ἵπποι ὠδηγοῦν-
το διὰ δύο ἐξωτερικῶν χαλινῶν, ἕνα δι' ἕνα
ἑκάστον ἵππον καὶ τὸ ἄλλο ἄκρον αὐτῶν ἦτο προσ-

δεμένον εἰς τὴν χειροτάλαν ἢ χερσὶ τοῦ ἀρόστου.

Ἡ σκευὴ τοῦ ἐνὸς ἵππου πρὸς ὄργωμα ἀποτελεῖται ὑπὸ τὴν λαμαριά, τὸ πανωκίμπολο, τὸ τραβιχτό (ἐν κυλινδρικό ξύλο μήκους 0,60 μ.), τὰ λουριά, τὸ γόβι καὶ τὰ χαλινάρια.

Τὸ ὄργωμα μὲ δίδυμο ἐξένετο κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ἐνῶ μὲ τὸ μονόφυτρο γίνεται περιτρεφίμας.

Πρὸ τῶν πρώτων φθινοπωρινῶν βροχῶν οἱ γεωργοὶ καθαρίζουν τοὺς ἀγροὺς ἐκ τῶν ξηρῶν χόρτων, καλαμῶν καὶ χιτῶν διὰ ἀγνῶν, κοπῶν ἢ περῶν. Μετὰ τὰ πρωτοβροχία οἱ γεωργοὶ ὀργώνουν τοὺς ἀγροὺς καὶ ἀγνῶν αὐτοὺς 2-5 ἐβδομάδας διὰ τὰ ἡλιοκατ' (τὰ "εἰτευτῆ") τὸ χῶμα. Αὐτοχότως γίνεται ἡ ἐπορὰ τῶν: εἰτον, κριθῆς, βρώμης. Διὰ τὸ καλαμῶν πρὸ τῆς ἐπορᾶς γίνεται τὸ "διδόβι". Διὰ δὲ τὰ κηπευτικά πρὸ τοῦ φθινοπώρου τὸ "διδόβι", καὶ τὸ "εἰκωμῆ".

Διὰ τὴν ἐπορὰν τῶν δημητριακῶν, ὁ γεωργὸς ἀποφθεύγει τὰ ἴδια χωρίδια τὸν ἀγρὸν μὲ αὐτοκαμῆς εἰς ἐποριές καὶ ἐκορπᾷ τὸν ἐπόρον μὲ τὴν

"χοῦφται" παίρνοντας αὐτὸν ἀπὸ τὸ βαλκόνι καὶ
 τὸν "Ντορβᾶ" (ἐκ τριῶν αἰῶν) ποὺ ἔχει κρεμασμένον
 εἰς τοὺς ὤμους του. Ἡ διάνοιξις τῶν αἰχμαλίων κατὰ
 τὴν ἐπορὰν γίνεται πρᾶγμῳ καὶ αὐταὶ διαταυρώ-
 νονται μετὰ τοὺς αἰχμαλίας τοῦ πρώτου ὁρμήματος.
 Τὸ καυκάριον τῶν πτερῶν καὶ τοῦ ὅριου γίνεται
 μετὰ τριγωνικὴν διαμερίαν προεμβασμένην διὰ
 τῆς κορυφῆς τῆς εἰς τὴν βασκέντραν καὶ τὴν βίτταν
 (διὰ τοὺς ἵππους). Μετὰ τὸ ἔργον τῆς ἐπορᾶς γί-
 νεται τὸ ἐλαύνειν καὶ ἐμβαλεῖν τὴν Πλαγίαν
 καὶ ἐλάνειν ἢ ἐλάνειν καὶ ἐλάνειν ἐποδοῦν το
 γίδος, ἀρχόμενον δὲ εἰσέλθον καὶ εἰσέλθον, φέροντα καρπία.
 Ταῖς μὴ ὁρμώμεναι ἀκροὶ τῶν ἀγρῶν ἐκείναι μετὰ
 ζεῖναι. Ὁ γεωργὸς ποὺ ὁρμῶναι ὁρμῶνται "ζυγο-
 γάτης" καὶ διὰ ταχέων παροτρύνει τὰ ζῶα, ὅπως:
 "ὦ! Κοκκίμ, Μελίβει, Κανέμ, Γαίταιν, Ἀράπην,
 Τροχόν (προκειμένον περὶ βῶν). Ἐλᾶ! Ντορῆ,
 Καρᾶ, Φαρῆ (προκειμένον περὶ ἵππων) γιὰ νὰ βαδίουν.
 Ἰλᾶ, Ἰλᾶτε! γιὰ νὰ μὴ παρεκλίνω τῆς πορείας τῶν.
 Ἐλᾶ, γυρίετε! γιὰ νὰ γυρίουν εἰς τὸν ὅριον τῆς αἰχμαλίας.

Μέ' είναι καμμέργουται ουδέως ει' εξαίω-
 νες, για κατά την ανθοφορίαν του όρχωδι διά
 χλωράν γίγανται.

Καμμέργια όσπριων δέν εγένετο ούτε γίνετα.

Τά γώμια άνέκαθεν γούρεύοντα εις αιώνια.

Άν κατά την εποράν ο άρχός δέν εμινάνδη
 διά χημικών γινασμάτων, όταν γούρως ο έσός
 και άποτύβη ύγος 0,10 - 0,15 μ. οι γώμοι λιπά-
 νου ατόν. Επίσης άρχας τής ανοίξως αϊ γυναι-

κας τών γώμων εκρίβουν τά γίγνια τού άρχού.
 Τελευταίως όμως (άνό τό έτος 1952 μέ 1955) ή κατε-
 ποέργεια τών γίγιων γίνετα διά γίγινοκτόνων
 φαρμάκων, τά όποια όμως δέν εμπαίνου τά έμοια
 γούτα πρός τόν έτερον γίγινα (ως ή εχρησίεωσις). Διά
 τόν λόγον ατόν άποτύβεται ή εκρίβωσις αούτων, εμπα-
 δή τό "βοτάνισμα".

Κατά τό δεύτερον ήμιον τού γυνός Μαιόν
 αρχίζει ο όσπριός τών εμμετριακών τή βοσεία
 ερεπανιών μέ όδοντωτήν όγιν. Μέ τά ίδια ερε-
 πανία εγένετο μέχρι τού έτους 1950 και ο όσπριός

των χορτών ή εανού (βίκου, τριφυμιού), μετά δέ
του έτους 1950 διά κοινών μέ κοφτερίν όγιν.

Τα συμπληρώματά διερίστανται εις ύψος 0,20-0,40 μ.
Οι ίδιοι οι διερίεται αποδέτουν επί του εδάφους τα
χερόβολα, 3-4 μαζί, μέ τήν ίδιαν διεύθυνσιν των
ελατήριων, εις άγκυρές.

Ος διερίεται χρησιμοποιούτο και χρησιμοποι-
ούνται κάτοικοι του χωρίου και άγρίονταί μέ
ημερομίσθιον, εις είδος μέχρι του 1960, εις είδος ή
εις χρήματα μετέπεται, μετά παροχής φαγητού.
Αι γυναίκες φέρουν βοσκούς εις τας χείρας των
χειρόκτια εκ καλτών χενδρών. Ο διερισμός δέν
αρχίζει ήνέραν τρίτων. Πληρότερον έτραγουδού-
σαν οι διερίεται τό κατωτέρω τραγουδί:

“Απόψε κρύο έκανε, κρύο και τραμοντάνα.
Τά περιβάγια μάζανε κι οι κάμποι επαλώσαν.

Και εείς περιβολάκια μου, όμορφου λευκώμα,
μήν είδατε τον άρνιτι, τον γυύτι της άλάμης;
“Οντας έφίγει έργε: γηρκιά ή είναι ή βγάπη»,
και τώρα μ' απαράσσει εάν κολλαμιά στον κάμπο.

θερίζουν παίρνουν τὸν καρπὸ, ἡ καρμιά μὲνέσκει.
 Βάθουν φωτιά στὴν καρμιά, γιὰ νὰ μαυρίσῃ ὁ κάμπος.
 Ἔτσι κι ἐγὲ ἡ καρδοῦλα μου, μαύρη κι μαραμμένη.
 Θέλω νὰ τὸν ξεδιμώδω, γιὰ πάλι τὸν ἀνπάμαι.
 Ἀπὸ γῆρᾶ νὰ μαγεμώδῃ καὶ χαμῆς νὰ πέβῃ.
 Σὺν τῷ γῆρῳ νὰ ραϊδῇ, σὺν τῷ κερὶ νὰ γῶδῃ,
 ποὺ μῶνῃ μέτ' τὴν ἐκμεία ».

Σήμερα οἱ ἀριστεὶ τραγουδοὶ οποιοδήποτε τραγούδι.

Ἐν τῇμα τοῦ ἄρτου ἀφάνουν ἀνέριετον, ἵνα διὰ
 τῶν ἐλαφῶν, ποὺ ἀποκρίνονται μὲ μακριὰν καρμιά,
 πῆκτον ἐλαφρὸν ἐντὸς καρμιά πῆκτον καὶ κρε-
 μὸν αὐτὸν εἰς τὸ εἰκονοεῖται. Τημεταίως ὅμως
 τὸ ἔδμον τοῦτο εἶναι νὰ καταρῆν. Ὁ ἐλαφρὸς
 οὗτος ἔγινεν εἰς τὸ εἰκονοεῖται μέχρι τῆς ἐπομέ-
 νης ἐπορᾶς. Τότε ἐπίβοτο οἱ ἐλαφρὲς καὶ ὁ καρ-
 πὸς τῶν ἀνέμεινέτο μὲ τὸν ἐπὶ. Ἀπὸ τούτου
 ὅμως σήμερον οἱ περισσότεροι γῆρχοι, τὴν 14^{ην}
 Σεπτεμβρίου, ἐορτὴν τῆς ἑγῶς τοῦ τῆριου ἐλαφροῦ,
 γέρον, ἐντὸς τῆμαχίου ἀγκυρᾶς (συνήθως ρινογόνου)
 εἰς τὴν ἐκμείαν ὄχιον εἶτον ἵνα ἀρῶδῃ καὶ ἀν-

μικρύνουν τούτον μέ τον όπóρον.

Κατά τον όρειόν άλλα πρόωπα, εκτός των όρειών, μαφύουν 10-15 άγκαιές και εις δένουν εις δειμάτια ("λειμάρια") μέ δέρας μακρών και χαμιών ("δειματικά"). Συγχρόνως δέ τοποθετούν τα λειμάρια ανά 10-10 ή 12-12 ημεσίον, όρδα ή μαλακμένα.

Η καλλιέργεια των γεωργών έτείχθη τό έτος 1930 και φτενέται ή πρώτος μετά τα πρωτοβόρια, ή δέ άγριος τιν 20^η τανουάριον μέχρι τιν 10^η Φεβρουάριου. Η εξαγωγή τας γίνεται μέ άξιναν και εις μεγάλην ποσότητα μέ άροτρον μονόφτερον.

Διά τήν διατροφήν των ζώων χρησιμοποιείται ό σανός, τό ξυφύλλι και ό βίκος, τό όποτα μέχρι τω 1928 λόγω μη υπάρξεως χυμικών γεωργικών έγένοντο χαμηλά και ή συγκομιδή των έγένετο δι' έμφιώσεως. Μετά τό έτος 1928 μέ όρεπάνια και κοβίς. Από ταύτα έξυπαίνοντο, τή βοσκή "καδονίων", ζυγίων εκίματος όρδοχωρίου παραχημαπέδου έδένοντο διά συρμάτων εις "μπάλας",

μεταφερόμεναν αὐτῶν εἰς τὰς ἀποθήκας, καλου-
 μένας "ἀχυρῶνες", ἢ τὸ ἐπιθετικόν "ἄχουρία".

Τὰ λευκάρια ἀγροῦ ἐκκινῶντο ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ
 1-2 ἐβδομαίως, μεταφέροντο εἰς τὸ ἀλώνι. Ἐκεῖ
 ἐτοποδεύοντο εἰς "δεμαριές", κυκλικὰς μὲ τοὺς δαίχ-
 τας πρὸς τὸ κέντρον αὐτῶν. Ὡς δὲ εἰς τοῦ ἀγριοῦ
 ἐπερχέτο ὕψωμα προσβαλλόμενον ἐξ ἀνέμων. Τὰ
 περισσότερα τούτων ἦσαν ἀτομικά, μερικά δὲ κοινά.
 Ὁ ἀγριοὺς τῶν δεμαριῶν ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς
 20^{ης} Ιουνίου καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς 20^{ης} Ιουλίου.
 Τὰ δαμάτια τῶν ἀγριοῦν ἦσαν χωράκια, μόνον δὲ
 ἔν ἡμῶν πύρρωνον. Τὰ χωράκια μέχρι καὶ τοῦ
 ἔτους 1950 πρὸ τῆς χρέως ἐχρηστοῦτο κατὰ τὰς
 ἀνεργατικὰς ὥρας τῆς προτερίας τοῦ ἀγριοῦ
 διὰ κόπρον βωῶν. Ὁ ἀγριοὺς ἤρχιζεν ὁρι-
 σμένην ἡμέραν, ἐκτὸς τῆς τρίτης. Εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀγριοῦ ὑπῆρχεν εὐκρινὸς πίδακος,
 δραμβόμενος "εὐχέρο". Τὰ λευκάρια ἀγροῦ ἐκκινῶ-
 ντο ἐκ τῶν δεματικῶν ἐτοποδεύοντο μὲ τοὺς δαί-
 χτας ἐκκινῶντας πρὸς τὸ εὐχέρο καὶ κατὰ τὸ-

πον να χρησιμοποιήσουν αυτοί. Ο αγωνισμός ήρ-
χισεν την 8^η πρωινή και ετερρατίζετο περί την
3^η έως 4^η απογευματινήν. Κατ' αὐτὸν ἐχρησι-
μοποιούντο βόες με' εὐάριαν μέχρι τοῦ ἔτους 1950
ἢ ἵπποι μέχρι σήμερον. Ο ἀριθμὸς τῶν ζώων
ποικίλει ἀπὸ 1-4. Διὰ τὰ προεσώτερα τοῦ ἐνός
βόδια ἐχρησιμοποιεῖτο ζυγὸς ἐκ ζύγου, διὰ τὰ
ἄλλα δὲ ἐκ εὐονίου ἐπιρριζήσας χαιμαρίας
διὰ κομβίων ἐκ καλαμιᾶς. Τὸ ἄκρον τοῦ ζυγοῦ
τῶν βοδιῶν ἔχον κομβίαν ἐκ καλαμιᾶς προεσώ-
νεν εἰς τὸ ἑνὺνδεον ἄκρον ζυγιάς, εὐαιδρῶς
προεσδεμένης εἰς τὸ ἐξῆς. Ἡ χρησιμοπο-
ιούμεν εὐάριαν διὰ τοὺς βόες ἦτο ζύγιον πρᾶσιον
με' κυλινδρικά παράλληλα περιετρεφόμενα ζύγια
φέροντα κορυφὰ διὰ τὸ ἐκκλίνεσθαι τῶν εὐαχύνων.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγωνισμοῦ, εἰς "ἀγ-
νιάς", ἢ "ἀγωνιστίς", ἀκολουθοῦν τὰ ζῶα
κατὰ τὴν κυκλικὴν φερόν των προέδρου αὐ-
τὰ νὰ γυρίζουν γρήγορα διὰ τῆς βοσκέντρας, τῆς
βίττας καὶ ταχίων, ὅπως : ποὺν' το, ποὺν το,

πού' το - τό' παιδα, τό' παιδα, τό' παιδα-
 άπω, άπω, άπω, όλα μαζί, έλα και πήρε
 βόττα - καϊτουρχούδες, καϊτουρχούδες, καϊτουρ-
 χούδες (εμ' φορβίδαν). Τό γρήγορον γύρισμα
 των ζώων σταματούσεν όταν ή τριχιά περιετύλι-
 ετο εις τό έτήμερον. Εν συνεχεία έχονε τα
 ζώα από τό κομβίον και ήρχοντο τήν φοράν των,
 ώστε τό πρός τήν περιφέρμαν ζώον ήρχετο πρός
 τό έτήμερον και τό πρός τό έτήμερον ήρχετο πρός τήν
 περιφέρμαν. Κατά τήν διάρκεια της περιφοράς
 των ζώων άλλοι άγωνίστα μέ δεκαπάνια ζύγνα
 (μέ 3 κέρατα) και άρχοντες μέ εικοσιρά (μέ 4
 κέρατα) αναποδεχόνταν τούς εταίχους μέχρις ότου
 καταβόλυν "λειώμα". Καθ' όμην τήν ημέραν
 γένετο μία έφωσις του άγωνιστού μέ αριθμόν
 λεημαριών 30 ανά έν ζώον και ουχι περι-
 βολέων από 150. Χρέη άγωνιστών έκαμνον
 εξυδικαζόμενοι κάπως εντόνιοι γεωργοί διαδε-
 τούτες άγωνιστικά ζώα. Εις μικράν ποσότητα
 συμπριακών, τείως κριθύς, εχρησιμοποιούτο

κόπανος ἐξ ξύλου πλάτους μήκους 0,30 μ.
καὶ πάχους 0,05 μ. Τὸ κοπάνισμα τῆς κριδῆς
ἐγένετο εἰς τὸ ἄλωνα ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς συμφο-
νείας καὶ ἐπὶ πανίῳ (χινάτσα). Ἦν ὅμως πλη-
σίον τοῦ ἀμυγιοῦ ἐπῆρχεν δένδρον τι, ἐπρωτι-
μᾶτο ἢ ἐργασία αὐτῇ νὰ γινέται κάτωθεν τῆς σκιᾶς
αὐτοῦ. Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπεν μόνον εἰς τὸν
ἐκκοκισμὸν τῶν ἐλασίων καὶ οὐχί εἰς τὴν ἀχυ-
ροποίησιν αὐτῶν. Ἐπὶ μικρότερας ποσότητος κρι-
δῆς αὐτὴ ἐπρόβλετο ἐπὶ κοπάνησιν, ἐπειδὴ πλε-
ονάτων ἐκ βεργῶν γυαλίων, ἔχινου καὶ καρυμνῶν
εὐχευμένων.

Ἀφού τεκμήσει ὁ ἀμυγιεὺς βράβον τὰ
ἴσα ἀπὸ τοῦ ἄλωνα καὶ τὰ ἐκοντίζον, τὰ ἐρίβον,
μέ ἀχυρα διὰ νὰ στεγνώσουν ἀπὸ τοῦ ἵδρωμα.
Ἀκεροῦδως χωρίζον τὸ γλυῦμα εἰς δύο ἡμιμέ-
κρια καὶ ἀρχίζον μετὰ τὸ δεικρῖναι τὸ γίχνισμα,
πρῶτα τοῦ ἐνός καὶ ἔπειτα τοῦ ἄλλου, ἀφού ἐκπέ-
σουν τὸν πρῶτον ἐχυρᾶτιδέντι σωρὸν. Ἐν συνε-
χείᾳ ἐνώνουν τοὺς δύο σωροὺς εἰς ἓνα ἐφορμήλον

εωρόν. Ἐπειτα τῇ βουδρίᾳ φτωαρίου ὁ Λιχνιεύς
(ἢ λιχνιεύται) λιχνίζει τὸν καρπὸν πρὸς ἀποχωρι-
σμόν τοῦ καρποῦ ἀπὸ ἐνσωμαίναντα ἄχυρα.
Ἐπειδὴ ὅμως παρέμειναν χονδρὰ τεμάχια ἐτα-
χύων (τὰ λεγόμενα "εὐκόβαλα") τὰ ὁποῖα ἐπιπύπτουν
ἐπὶ τοῦ καθαροῦ εἴτου, μία γυναῖκα μὲ ἐάρωδρον
ἐκ δένδραφάνας (κοινῶς "κατσαφάνας") ἀφαιρεῖ
ταῦτα (κοινῶς "λαχανίζει").

Τὰ εὐκόβαλα χρεωμετιάζονται ὡς τροφή τῶν
ἐρνίδων καὶ δὲν ἀρνηίζονται πάλιν.

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ μετὰ τὸ λεγόμενον παρέμε-
νον εἰς τὸν καρπὸν χονδρὰ τεμάχια ἐταχύων (κόρνια),
ταῦτα ἀπεχωρίζοντο, ὥσπερ οἱ γεωργοὶ ἐπρόκειτο
νὰ ἀλευροποιήσουν τὸν εἶτον, διὰ "ἄρχιολογιου",
ἥτοι ἀβαθεῦς κυρινόρικου ἐκείνου, ἔχοντος πυθμένα
πλέγμα ἐκ εὐρμαῖος, ἐκίμιατος ἰέτου ἄραχνης.

Ἐπὶ τοῦ εωροῦ τοῦ καρποῦ ἐκχράσσετο ἐλα-
ρός καὶ ἐνεπηγνύετο τὸ φτωάρι ἐπὶ τῆς κορυφῆς.
Ἀποκομίζοντες ἐκερνύοντο διὰ οἴνου καὶ πύχοντο εἰς
τὸν "νοικοκύρην" (ιδιοκτέταν τοῦ εἴτου): "καλοφά-

πυλο και γρηκ... .

Ἐκ τοῦ αἵτου τούτου μέχρι καὶ σήμερα κατα-
βάλλεται τὸ δικαίωμα τῶν ἀγωνιστῶν. Ἐπίσης κα-
τέβηκε μέχρι τοῦ 1935 τὸ ἀγροφυλακιάτικο καὶ
ἡ δακτύλι.

Ὡς δοχίον μετρήσεως τῶν καταβαλλομένων
βαρῶν ἐκμεταλλοποιεῖτο ὁ τενεὺς πετρελαίου,
περιέχων 15-16 κιλά.

Ἀνεκονδῶς ὁ καρπὸς μετ' ἐφέτε εἰς τὰς οἰ-
κίας καὶ ἐλασσοδεύετο εἰς κακάκια εἰμίνα ἐπι-
ματος ὀρθογωνίου παραλληλῆμίδου ἢ ἐντὸς
μεγάλων εἰκκων ἐκ λινάτων, τὰ κοινῶς λεγό-
μενα "χαράρια".

Ὡς ἐπὶ διὰ τὴν ἐπομένην ἐπορὰν διαλέ-
γεται ὁ καλύτερος καρπὸς ἐκ τοῦ ἐκμεταλλοποιεμένου
εὐροῦ μετὰ τὸ λινάριον.

Τὸ ἄχρον ἀποδυνάμυνετο εἰς τὸν ἀχυρῶνα,
ὅστις εὐρίσκετο ὅπου καὶ ὁ ἐταῖρος, ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ ἐντὸς αὐτοῦ. Ἡ μεταφορὰ τοῦ ἄχρου
ἐγένετο διὰ τῶν χαράριων, ἢτοι ἐκ ράβδων

ξυλίνων καὶ ερεινίων, σχηματίζονται πρέμματα.
 Από τοῦ 1960 υπάρχουν εἰδικὰ μηχανήματα
 (τὰ "μαχιαστικά") ἀπορροδοῦν τὰς ξυρι-
 ετικὰς μηχαναὶς καὶ καταναπόφοντα μπελὲς
 ἀχύρου πρὸς ἀποδίδευν εἰς τὸν ἀχυρῶνα.

Β' ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

Ἐκείτῃ 23^ῃ Ἰουνίου, παραμονὴν τοῦ
 Ἀι-Γιαννίου τοῦ Ρίχτου, λαμβάνει χώραν,
 εἰς μικρὸν πλάτωμα τοῦ χωρίου, ἑορτὴν ἀνάμ-
 ματος φωτὸς.

Ἡ φωτιὰ ἀνάπτεται πρὸς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου,
 μὴ ἔχοντα εἰδικὴν ὀνομασίαν. Ἀνάπτουν ταῦτα
 ἡλικιωμένα ἄτομα μὲ ξύλα καὶ ἄλγους ποὶ
 ἔχρουν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τοὺς αὐχέας τῶν οἰκιῶν.

Ἐπίσης εἰς τοὺς πυρὰς ρίπτονται καὶ "μάτια",
 ρίχτης ἢ καὶ τὰ ἐναπομείναντα εἰς τοὺς
 ἀχυρῶνας ἀχυρά.

Ἡ συγκέντρωσις τῶν παρισταμένων ἐγένετο
 ἄνευ εἰδικῆς προεργασίας, ἀλλ' οἰκεία βοήθεια,

αὐτορρεψίως. Οἱ προσερχόμενοι κἀδοῦνται ὀκτα-
δὸν περίε τῆς φωτιάς καὶ τραγουδοῦν. Οἱ νέοι,
αἱ νέαι καὶ τὰ παιδιά χορεύουν γύρω ἀπὸ τὴν
φωτιάν καὶ κατὰ διαστήματα ὑπερνοῶσιν αὐτὴν.
τὴν φωτιάν υπερνοῶσιν ἑπίεως καὶ μεδόκοποι. —

Σημείωσις: Αἱ ἀνωτέρω πληροφορίαι ἐκυλ-
λέχθησαν καὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ χωρίον
Πηδᾶκος τῆς ἐπαρχίας Πυλίας τοῦ
νομοῦ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.
ὅς πληροφοριοδοῦνται γὰρ οἱ ἐκρημοποιη-
θεῖσαν οἱ κατωδί:

1) Παναγιώτης Ἀσημακόπουλος
ἔτων 60 γεννηθεὶς ἐν Πηδᾷ.

Γραμματικαὶ γνώσεις του: Ἀπόφοιτος Σχολαρχείου.

2) Γεώργιος Μηδάνης

ἔτων 60 γεννηθεὶς ἐν Πηδᾷ.

Γραμματικαὶ γνώσεις του: Β' τάξεως Ἑλληνικοῦ.

[Παναγιώτης Πανταζόπουλος, διδάσκαλος.

Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐγένετο ἀπὸ 20-31 Ἰανουαρίου 1970]